

Mravný a obradný zákon

I. Náčrt

Krátka osnova

1. Pôvod obradného zákona – 2 Moj 20,22; 3 Moj 1,1; 1 Moj 26,5
2. Obsah obradného zákona – 1 Moj 17,10-14; 2 Moj 25,8; 23,14-16
3. Zmysel obradného zákona – 1 Kor 5,7; Kol 2,17
4. Platnosť mravného zákona – Rim 3,31; 1 Kor 7,19; Ž 111,7.8
5. Čo zrušil golgotský kríž – Dan 9,27; Ef 2,15

V tejto lekcii Evanjelia pre dnešok by sme sa chceli zamerať na súvislosť medzi Božím mravným zákonom – Desatorom a obradnými zákonmi Starej zmluvy. Chceli by sme ukázať na ich vzájomný vzťah a dôsledky, ktoré z toho vyplývajú pre náš život.

1. Pôvod obradného zákona – 2 Moj 20,22; 3 Moj 1,1; 1 Moj 26,5

Autorom obradného zákona je Boh. Boh zjavil obradné zákony Mojžišovi a on ich odovzdal starozmluvnému Božiemu ľudu. Celé kapitoly hovoria o tom, ako Boh prostredníctvom Mojžiša vyučoval svoj ľud, aby vedel, ako má konať v súlade s Božou vôľou. (napríklad 2 Moj 20,21-23.33; 25,1-30.38; 3 Moj 1-7.11-16 a pod.).

Obradný zákon vznikol až po páde človeka do hriechu. Už Kain a Ábel obetovali Bohu. (1 Moj 4,3-5) No až Abrahám (1 Moj 26,5), a neskôr najmä Mojžiš dostali od Hospodina konkrétne zákony, ktoré sa týkali rôznych oblastí života jednotlivca a celého izraelského národa, ktorý si Boh vyvolil, aby prostredníctvom neho predstavil seba a svoju vôľu.

2. Obsah obradného zákona – 1 Moj 17,10-14; 2 Moj 25,8; 23,14-16

Obradný zákon pozostával z rôznych nariadení: z ustanovenia obriezky, z obetného systému, ktorý súvisel so svätýňou a zo slávania rôznych sviatkov v ročnom cykle židovského kalendára.

a) Obriezka

Obriezku ustanovil Boh ako znamenie pre svoj ľud napriek tomu, že tento úkon sa vykonával aj u iných národov Blízkeho východu, napríklad u Egyptanov. Prvýkrát dal Boh tento príkaz Abrahámovi ako dôkaz potvrdenia zmluvy, ktorú s ním uzavrel. (1 Moj 17,10-14.23; 21,4) Každé dieťa mužského pohlavia malo byť ôsmeho dňa po narodení obrezané. (1 Moj 17,12; 21,4) Bolo to vonkajšie znamenie toho, že dieťa patrí do pospolitosti veriacich ľudí, ktorí poslúchajú Hospodina. Nešlo však len o obriezku tela, ale predovšetkým o obriezku srdca. (5 Moj 10,16) Veriaci ľud mal dobrovoľne, ochotne a z lásky nasledovať Boha.

V Novej zmluve bola obriezka, ako vonkajšie znamenie príslušnosti k Božiemu ľudu, zrušená. Túto skutočnosť potvrdzuje jeruzalemský koncil (Sk 15,1.2.9-11) a mnohé Pavlove výroky, napríklad Gal 5,2.3.5.6 a 1 Kor 7,19.

b) Obetný systém

Obetný systém sa skladal z denných a výročných obetí. Každý deň boli prinášané obeť ráno a večer. Hriešnik mohol prinášať svoje obeť. Celý svätýňový obetný systém vrcholil výročnou slávnosťou v Deň zmierenia. (3 Moj 16) Denné obeť vykonával kňaz, výročné obeť prinášal veľkňaz. Obetnými zvieratami boli hlavne baránok, ovečka, kozol alebo býk.

Existovalo päť hlavných druhov obetí: zápalná – 3 Moj 1,1-17; 6,8-13 (evanjelický preklad: spaľovaná 3 Moj 1,1-17; 6,1-6); obilná – 3 Moj 2,1-16; 6,14-18 (pokrmová – 3 Moj 2,1-16; 6,7-11); pokojná (obeť spoločenstva) – Moj 3,1-17; 7,11-21; obeť za hriech

– 3 Moj 4,1-5; 6,24-30 (6,17-23) a obeť za vinu – 3 Moj 5,14-26; 7,1-10. Zmyslom týchto obetí nebolo nakloniť si Pána Boha, dať mu nejaké dary, prehovoriť ho alebo ho podplatiť. Nimi hriešnik vyjadril, že uznáva a súhlasí so spôsobom, ktorý Boh ustanovil na vysporiadanie sa s hriechom. Niektoré obeť vyjadrovali hriešnikovú vďačnosť, oddanosť a lásku k Bohu. Celý obetný systém ukazoval na Pána Ježiša. On bol tou pravou obeťou, ktorá bola raz navždy prinesená na golgotskom kríži. (Žid 9,28; 1 Kor 5,7) Celý obradný zákon, všetky úkony a predmety svätýne ukazovali na Mesiáša, na jeho dielo a službu pre ľudstvo. Pre starozmluvného veriaceho človeka bola svätýňa názornou pomôckou, aby si mohol predstaviť a lepšie pochopiť Boží plán spásy pre človeka.

c) Sviatky

Trikrát do roka musel každý Izraelec prísť do Jeruzalema a zúčastniť sa na určených sviatkoch. (1 Moj 23,14-17; 5 Moj 16,16) V izraelskom kulte to boli tieto tri hlavné sviatky:

1.(1) *Veľká noc* – slávila sa v nisan, prvom mesiaci židovského kalendára, čo je približne marec – apríl. (3 Moj 23,5-14) Tento sviatok sa zachovával na pamiatku Božieho milostivého a mocného činu vyslobodenia Izraela z egyptského otroctva.

(2) *Turíce* – slávil sa 50 dní po Veľkej noci, po žatve obilia z poľa. (3 Moj 23,15-21; 2 Moj 34,22)

(3) *Sviatok stánkov* – slávil sa v polovici mesiaca tišri, čo bol siedmy mesiac židovského kalendára, ktorý pripadal na náš september – október. (3 Moj 23,33-43) Vtedy sa skončila žatva olív, vinnej révy a ovocia. (3 Moj 23,39)

Súčasťou obradného zákona boli aj iné sviatky, ako napríklad Nový rok, t.j. Deň trúbenia, ktorý sa slávil vždy prvého dňa mesiaca tišri, a Deň zmierenia, ktorý pripadal na 10. tišri a uzatváral ročný obetný systém v izraelskej svätyni.

Tieto sviatky obsahovali tiež sedem ceremoniálnych sobôt, ktoré sa slávil okrem týždenných sobôt. Tieto obradné soboty boli fixne určené na niektorý deň v mesiaci, preto sa zachovávali v rôznych dňoch týždňa. Sviatkom bol tiež „novmesiac“, ktorý sa slávil na začiatku každého mesiaca. (2 Kráľ 4,23)

Neskôr sa v dejinách Izraela pridávali ďalšie sviatky, ako napríklad sviatok purim (na pamiatku vyslobodenia Izraela z rúk Peržanov v dobe kráľovnej Ester) a sviatok svetiel (ktorý sa každoročne slávil na pamiatku znovuvysvätenia jeruzalemského chrámu v roku 164 pred Kr. po jeho predchádzajúcom znesvätení Antiochom IV. Epifanom v makabejskej dobe).

Jednotlivé sviatky učili Izraelcov, ako majú správne pristupovať k Bohu. Učili ich vďačnosti za všetko, čo v živote prijímali. Zároveň týmto názorným spôsobom Boh svojmu ľudu pripomínal svoje mocné spasiteľné činy v minulosti, ktoré boli predobrazom Božích vykupiteľských činov v budúcnosti, keď príde Mesiáš a dá ľuďom plné odpočinutie.

3. Zmysel obradného zákona – 1 Kor 5,7; Kol 2,17

Pán Boh chcel prebývať so svojím ľuďom (Iz 57,15), preto nariadil postaviť svätyňu. (2 Moj 25,8) Rôznymi obradnými zákonmi chcel do mysle starozmluvného človeka vštepiť svoju svätosť. Aby mohol človeka spasiť, musel mu ukázať, aký hrozný je hriech a ako sa dá tento strašný problém riešiť. Všetky úkony vo svätyni a jednotlivé sviatky ukazovali na Krista a jeho dielo. Obete za hriech a vinu zjavovali, aký je hriech Bohu odporný a ako veľmi ho odsudzuje. Aby mohlo byť človeku odpustené a jeho hriech byť vymazaný, muselo zomrieť nevinné zvieratko. Tieto obete, ako napríklad obetovaný baránok, boli typom na Krista. (1 Kor 5,7) Služba vo svätyni a sviatky názorným spôsobom vysvetľovali Boží plán záchrany a približovali Kristovo dielo pre človeka. Týmto jedinečným spôsobom chcel Boh ľuďom ukázať, ako rieši problém hriechu a zla. Chcel Izraelcov naučiť, ako majú myslieť a správať sa tak, aby mohli žiť a radosť sa z plného spoločenstva s Bohom. (5 Moj 10,12.13)

Tento pozemský obetný systém však nebol schopný urobiť to, čo potom prišiel vykonať samotný Kristus. To všetko bolo len tieňom budúcich vecí. (Kol 2,17) Krv oviec a býkov nemohla zahľadiť hriech. Mohol to urobiť len Kristus svojou vlastnou obeťou. (Žid 9,19-22.25-28; 10,1.4; 7,18.19; 5 Moj 10,12.13) Smrť obetných zvierat ukazovala na Boží súd nad hriechom a oznamovala, akou drahou milosťou bude človek vykúpený. (Ján 3,16)

4. Platnosť mravného zákona – Rim 3,31; 1 Kor 7,19; Ž 111,7.8

Mravný zákon je výrazom Božej povahy. (Rim 7,12) Je večný, ako večný je Boh. Mravné princípy, od ktorých závisí život v celom vesmíre, existujú od večnosti. Boh vyjadril tento večný zákon lásky v tom čase a takými slovami, ktoré zodpovedali potrebám človeka v jeho situácii. Pán Boh dal Mojžišovi Desatoro na vrchu Sínaj (2 Moj 20,1-17), aj keď jeho princípy existovali a boli známe už dávno predtým. (napr. 1 Moj 2,3.15-17; 6,5; 15,6; 26,5 atď.) V Desatore Pán Boh vyjadril svoju vôľu, predstavil sa, aký je a ukázal, na akých zákonoch je postavený plnohodnotný život.

Nová zmluva zreteľne potvrdzuje stálu platnosť mravného zákona. Pán Ježiš vyhlásil: „Nebo a zem pominú, ale moje slová sa nikdy nepominú.“ (Mat 24,35) Vo Kázaní na vrchu zdôraznil: „Nemyslite si, že som prišiel zrušiť zákon alebo prorokov. Neprišiel som zrušiť, ale naplniť. Amen, vravím vám: Pokiaľ nepominie nebo a zem, nepominie ani jediné písmenko, ani jediná čiarka zo zákona, kým sa všetko nestane.“ (Mat 5,17.18)

Apoštol Pavel tiež dosvedčuje, že viera zákon neruší, ale potvrdzuje ho. (Rim 3,31; porovnaj so Ž 111,7.8) V liste veriacim v Korinte zdôrazňuje: „Obriezka nie je nič, ani neobriezka nie je nič, ale zachovávanie Božích prikázaní (je

všetko).“ (1 Kor 7,19) Jakub potom hovorí, že ten, kto by prestúpil čo len jedno prikázanie, prestúpil vlastne všetky. (Jak 2,10) Jakub hovorí o mravnom zákone, ktorý nazýva zákonom slobody alebo kráľovským zákonom. (Jak 2,8.12) Ján v Zjavení upozorňuje na ľudí, ktorí v záverečnom spore medzi dobrom a zlom, pravdou a lžou „zachovávajú Božie prikázania a vieru v Ježiša“. (Zj 14,12)

5. Čo zrušil golgotský kríž – Dan 9,27; Ef 2,15

Moc kríža vidíme na jeho dôsledkoch. Pán Ježiš svojou smrťou na kríži zrušil obradné zákony. Túto skutočnosť predpovedal už prorok Daniel, keď napísal, že Mesiáš svojou smrťou spôsobí, že prestanú obete a obetné dary. (Dan 9,27) Dôkazom naplnenia tejto predpovede bolo, že sa chrámová opona roztrhla vo chvíli, keď Kristus zomrel na Golgote. (Mat 27,50.51) Apoštol Pavel to v liste Efezanom potvrdil týmito slovami: „Lebo on je náš pokoj, keď oboch spojil v jedno a svojím telom zbúral priehradný múr, nepriateľstvo, keď zbavil platnosti zákon prikázaní s jeho nariadeniami, aby v sebe z dvoch stvoril jedného nového človeka, nastoľujúc pokoj.“ (Ef 2,14.15) Tú istú myšlienku vyjadril v liste veriacim v Kolosách. (Kol 2,16.17)

Ježiš Kristus svojím bezhriешným životom a svojou smrťou mravný zákon vyvýšil. Keby bol Boží zákon (Desatoro) zrušený, Kristus by nemusel zomrieť. V Kázaní na vrchu Ježiš zákon prehľbil a zvnútornil ho. Chcel tým ukázať, že nejde len o literu zákona, ale o jeho princíp, o „ducha“ zákona. Povedal napríklad, že zabiť neznamená len vziať do ruky zbraň a niekoho zavraždiť, ale že zabiť môžeme aj nenávisťou alebo neláskavým slovom. (Mat 5,21.22) O vzťahu medzi mužom a ženou vyhlásil, že cudzoložstvom nie je len to, že sa dvaja spolu vyspia, ale aj to, keď je partner znížený na úroveň veci, ktorú chceme využiť na svoje sebecké záujmy alebo na uspokojenie svojich vášní. Preto aj myšlienky, ktoré druhého ponížujú a nepestujú správny vzťah úcty a rešpektu k nemu, sú už vlastne hriechom. (Mat 5,27.28)

Ten, kto zavrhuje Boží mravný zákon, zavrhuje v podstate samotného Zákonodarcu. Človek, ktorý si váži Golgotu, bude mať v úcte aj Sínaj. Kto si neváži Sínaj, sotva si dokáže skutočne vážiť Kristovo dielo na kríži. Na Golgote sa totiž objala Božia láska so spravodlivosťou, milosť so zákonom. Medzi Kristom a jeho mravným zákonom nie je nijaký rozpor. Sme oslobodení od hriechu, ale nie od zachovávanía zákona. (Rim 6,18.22) Kto si skutočne uvedomuje význam Golgoty, nemôže byť proti platnosti Božieho zákona ako vyjadrenia Božej vôle, ale vždy len proti zneužitiu zákona ako cesty spásy.

Desatoro ukazuje ľuďom na hriech. Obradný zákon nám odhalil, aký odporný je Bohu hriech. Boh ho ustanovil, aby nám ukázal, že ak chce človeka zachrániť, musí za vinného zomrieť nevinný. Obradný zákon tiež ukazoval, ako sa zbaviť hriechu musí byť preliata krv. Záchranu prináša len smrť.

II. Výkladové poznámky

1. Porovnanie mravného a obradného zákona

Mravný zákon	Obradný zákon	
a) Vydaný samotným Bohom na Moj 4,12.13)	Daný Bohom prostredníctvom Mojžiša (2 Moj 25,1)	Sínaji (5
b) Vyhlásil ho sám Boh Božieho zjavenia (3 Moj 1,1)	Oznamoval ho Mojžiš na základe	(2 Moj 21)
c) Nachádzal sa v truhle zmluvy (5 Moj 10,5; Gal 3,10)	Bol daný vedľa truhly zmluvy (5 Moj 31,24-26; Joz 8,30-32)	
d) Napísaný na kamenné dosky (5 Moj 31,9.24-26; 4,14)	Napísaný do knihy (na zvitok)	(5 Moj 4,12.13)
e) Večný (Iz 51,4)	Daný po páde do hriechu (Žid 9,6-14)	

f) Dokonalý (Ž 19,8)	Nedokonalý (Žid 7,18.19)
g) Svätý, spravodlivý a dobrý (Rim 4,12)	Slabý a neužitočný (Žid 7,18.19)
h) Nazvaný zákonom slobody alebo zákonom kráľovským (Sk 13,39)	Nazývaný zákonom Mojžišovým (Jak 2,8)
i) Lahký (Mat 11,29.30)	Považovaný za bremeno (Sk 15,18; Žid 17,16-19; 10,1)
j) Kristus ho nezrušil (Ž 89,35; Mat 5,17)	Kristus ho zrušil (Ef 2,14.15; Kol 2,14)

Z daného prehľadu jasne vyplýva, že Boží mravný zákon je lepší a dokonalejší ako zákon obradný. Pretože ukazoval na Krista, mal len dočasnú funkciu. Keď Kristus prišiel, obradný zákon sa naplnil, preto mohol byť zrušený. Mravný zákon však platil, platí a bude platiť stále. Jeho princípy sú základom Božej vlády v celom vesmíre, preto sú stále platné aj na našej zemi.

2. Apoštol Pavel v liste Kolosanom (2,14-16) píše proti tzv. koloskej heréze. Bola to zmes gnostických prvkov prebratých z gréckej filozofie, niektorých židovských dôrazov postavených na starozmluvných obradných príkazoch a určitých kresťan-ských prvkov. Proti takejto synkretickej náuke vystúpil apoštol Pavel. Títo ľudia stavali svoju vieru na určitých praktikách prebratých zo starozmluvnej služby vo svätyni a tvrdili, že je potrebné zachovávať tieto nariadenia aj v kresťanskej cirkvi. Šlo o zachovávanie rôznych židovských sviatkov, prinášanie obetí, obradné zachovávanie soboty, nariadenia o jedle a pití vo vzťahu k službe vo svätyni atď. Pavel hovorí, že nikto nemôže kresťanov odsudzovať za to, že tieto veci nerobia, pretože boli len tieňom ukazujúcim na Krista. Základom je Ježiš. Viera v neho ruší všetky snahy zaistiť si spasenie obradným spôsobom alebo ho získať plnením Božieho zákona.

Apoštol Pavel tu teda nehovorí proti zachovávaniu Božieho zákona. Neruší platnosť svätenia soboty, ale je proti falošnému, formálnemu zachovávaniu soboty. Sobota má svoj zmysel jedine vtedy, keď ju prežívame vo vzťahu s Kristom. Sobota bez Krista stráca svoje opodstatnenie. Je to len čas ako každý iný. Pravým zmyslom soboty je prežívať ju tak, aby bol Kristus Pánom tohoto dňa a aby sme s ním mali úzke spoločenstvo. Pre toho, kto tento deň zachováva ako deň odpočinku, je veľkým prínosom.

3. V starozmluvnej dobe dal Boh svojmu ľudu okrem mravného zákona aj iné zákony: obradné, občianske, poľnohospodárske a zdravotné. Platnosť občianskych zákonov sa skončila ukončením existencie Izraela ako Božieho vyvoleného ľudu. Musíme si však uvedomiť, že princípy občianskeho zákonníka, poľnohospodár-ských zákonov, obradných zákonov atď. sú platné stále, aj keď jednotlivé čiastkové nariadenia, zvlášť tie, ktoré boli spojené s obetovaním, očisťovaním alebo inými kultickými úkonmi, stratili zmysel. Našou úlohou dnes je zistiť princípy ukryté v týchto rôznych zákonoch, poučiť sa z nich a uplatňovať ich bez toho, aby sme sa

viazali rôznymi nariadeniami, ktoré mali len dočasný charakter.

4. List Židom zreteľne objasňuje vzťah kresťana k obradnému zákonu. Pisateľ tohto listu vysvetľuje, že Ježiš Kristus je viac než obetný systém, viac než svätyňa, viac než jednotlivé obrady, viac než kňaz. Kristus je našim veľkňazom. Je obeťou, a zároveň kňazom, ktorý obetuje. Ježiš je zmyslom a cieľom všetkého toho, čo sa dialo v obradnom systéme Starej zmluvy. Kresťania už nie sú viazaní týmito obradmi, pretože majú Krista, ktorý zomrel za nich a za ich hriechy. On nás spája s nebeským Otcem.

III. Praktické dôsledky

1. Po smrti Ježiša Krista na kríži už nemusíme prinášať obeť zvierat. Aby sme dosiahli odpustenie hriechov a mali prístup k Božiemu trónu, nepotrebujeme krv baránkov a býkov. Prostredníctvom Krista máme priamy prístup k Bohu. (Žid 4,16) On je nám všetkým.

2. Ku Kristovi môžeme smelo prichádzať na svojich modlitbách, pretože on je našim jediným prostredníkom a kňazom, ktorý nás spája s Bohom. (Žid 7,25) Položil za nás svoj život. Ukazuje nám, ako nás má rád. Chce bývať s tým, kto má pokorné srdce. Kto s ním pestuje úzke spoločenstvo, nepotrebuje k spaseniu nič viac, pretože v ňom má všetko. Nepotrebuje prostredníkov, svätých, kňazov. Prijímame preto protestantský princíp všeobecného kňazstva. (1 Pet 2,9)

3. Celý obradný zákon svedčí o tom, aký odporný je hriech a aký súd nad ním Pán Boh vynáša. Boh našiel spôsob, ako

problém zla vyriešiť. Jediným riešením je Ježiš Kristus. Najdôležitejšou vecou v našom živote je pestovať úzke priateľstvo s Ježišom. Len on nám môže odpustiť hriechy, dať silu k poslušnosti, ku každodennému víťaznému životu a obdarovať nás večným životom.

4. Celý obradný zákon a rôzne zákony Starej zmluvy, ktoré stratili platnosť golgotským krížom alebo zánikom izraelského národa ako celku, nám ukazujú, že je potrebné dbať na princípy, ktoré dal Pán Boh svojmu ľudu v starozmluvnej dobe. Múdrost' a naučenia v nich obsiahnuté sú pre naše dobro a prospech. Dbať na ne prináša človeku úžitok. Preto je potrebné denne žiť v spoločenstve s Kristom a z moci golgotského kríža.